

www.pwc.com

Χρηματοδότηση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων

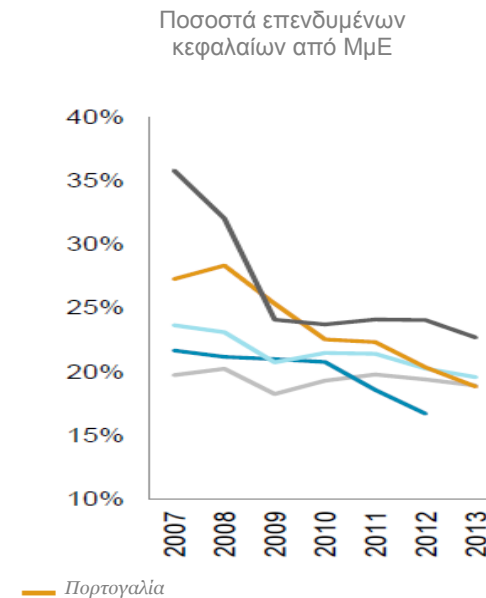
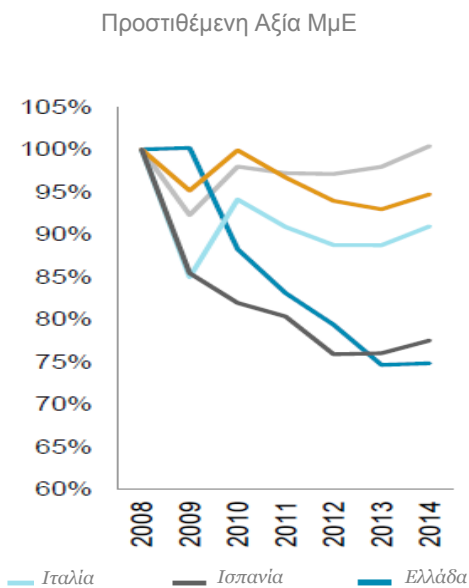
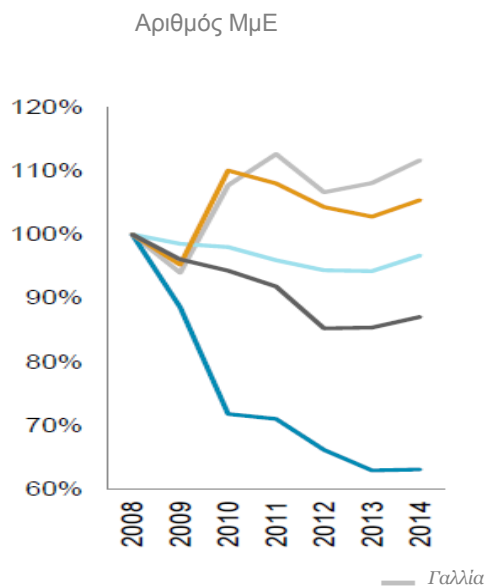
Ανάγκη για μια Νέα Αρχιτεκτονική

Νοέμβριος 2015

Οι ΜμΕ δεν χρηματοδοτούνται επαρκώς

1

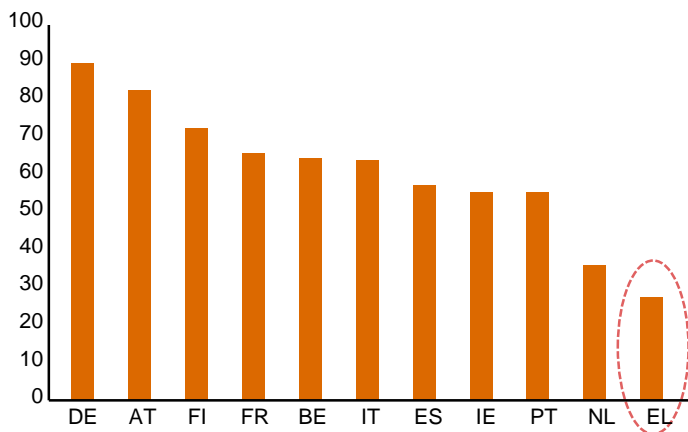
Η ζήτηση κεφαλαίων από τις ΜμΕ μειώθηκε τα τελευταία χρόνια...

Πηγή: EC, ECB

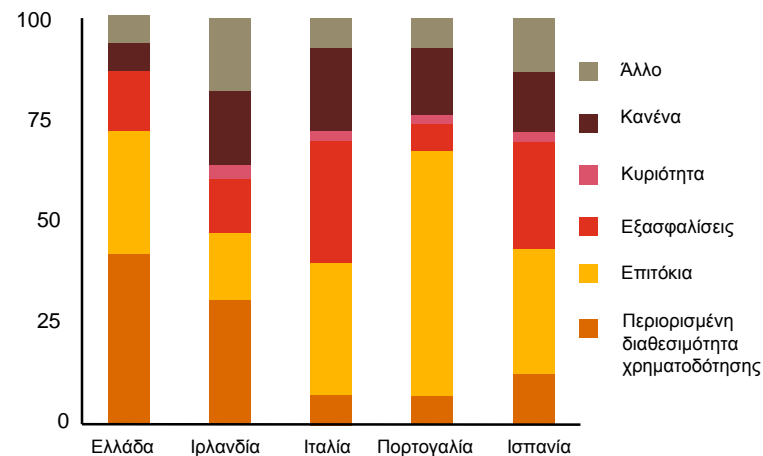
...αλλά και η προσφορά κεφαλαίων

Διαθεσιμότητα χρηματοδότησης μέσω τραπεζικού δανεισμού, 2013
% ΜμΕ οι οποίες έλαβαν όλη τη χρηματοδότηση που ζήτησαν

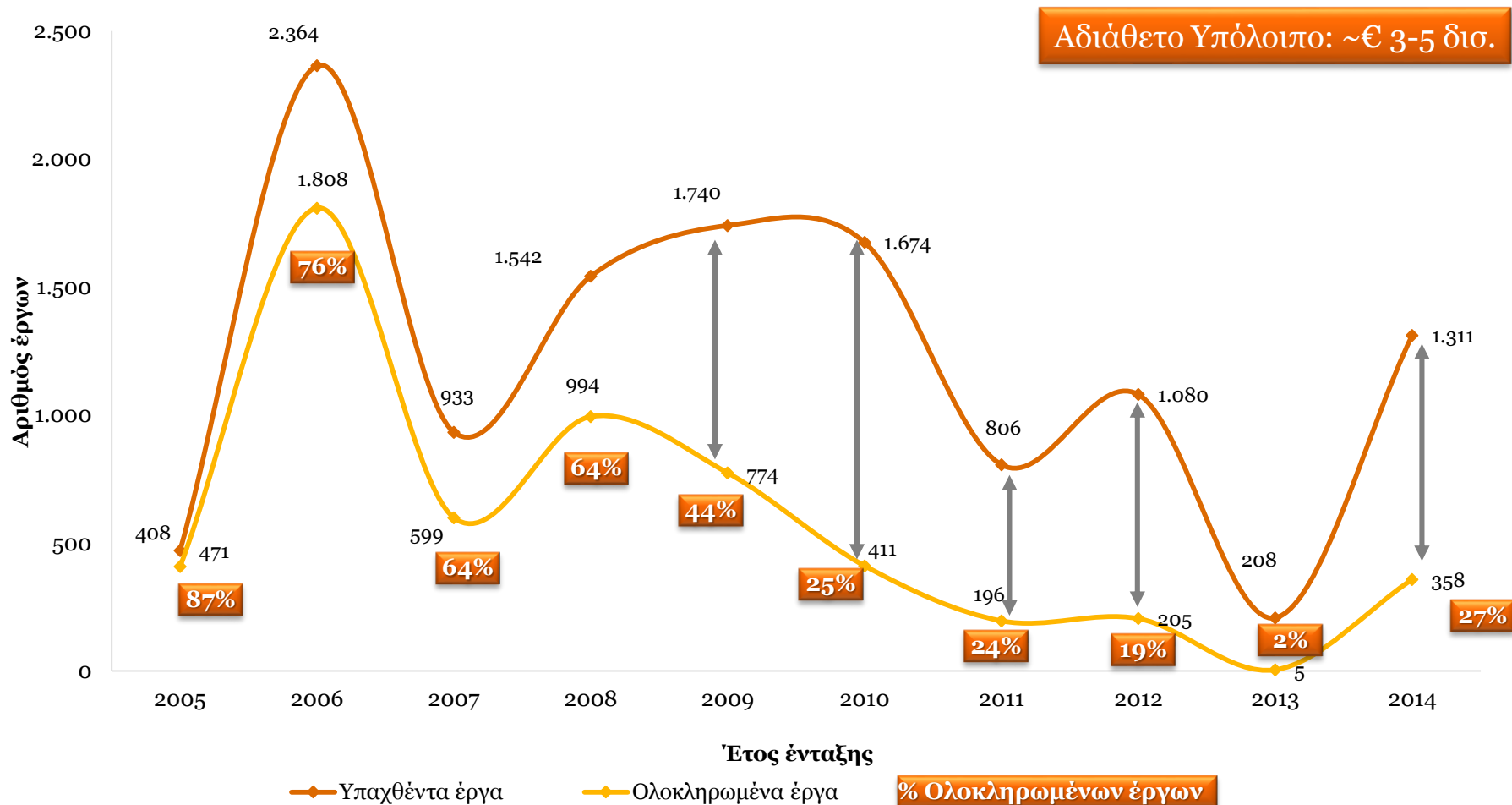
Πηγή: ECB SAFE Survey 2013, IIF

Εμπόδια στη δανειακή χρηματοδότηση σύμφωνα με τις ΜμΕ, 2013
% ΜμΕ που ερωτήθηκαν

Πηγή: ECB SAFE Survey 2013, IIF

Η έλλειψη ιδίων κεφαλαίων και παρεπόμενη ρευστότητα των ΜμΕ «φρέναρε» την αξιοποίηση των κονδυλίων του Αναπτυξιακού Νόμου

Πηγή: www.ependyseis.gr

Σε ποια κατάσταση βρίσκονται οι ΜμΕ

2

Οι ΜμΕ έχουν σημαντικό οικονομικό ρόλο στην Ελλάδα

- Περίπου **650,000 ΜμΕ** απασχολούν το **86%** του εταιρικού εργατικού δυναμικού και παράγουν το **18%** του ΑΕΠ
- Οι ελληνικές ΜμΕ παράγουν περισσότερη αναλογικά προστιθέμενη αξία και απασχόληση σε σχέση με το μέσο όρο της Ευρώπης και ειδικότερα οι πολύ μικρές εταιρείες
- Δραστηριότητες χαμηλής προστιθέμενης αξίας και χαμηλή εισαγωγή καινοτομιών σε σχέση με το μέσο όρο της ΕΕ

* Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ) είναι εταιρείες οι οποίες αποτελούνται από 10-250 άτομα με τζίρο από €2εκ.- €50εκ. ή ετήσιο αποτέλεσμα ισολογισμού από €2εκ.- €43εκ.

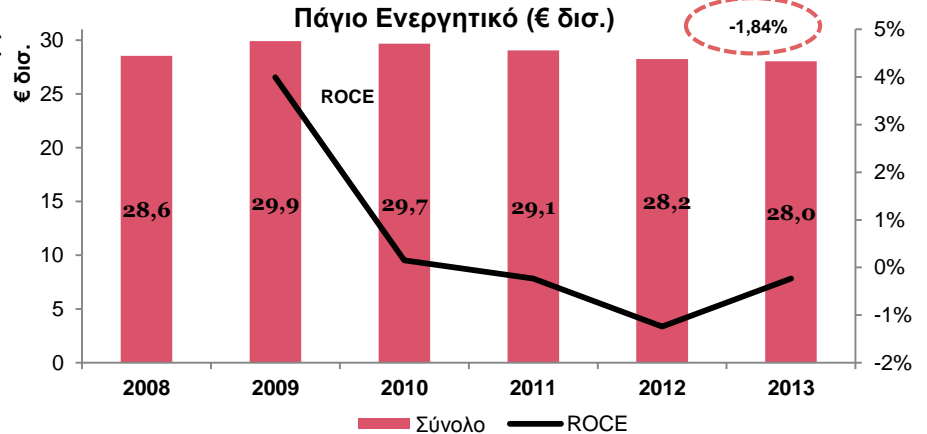
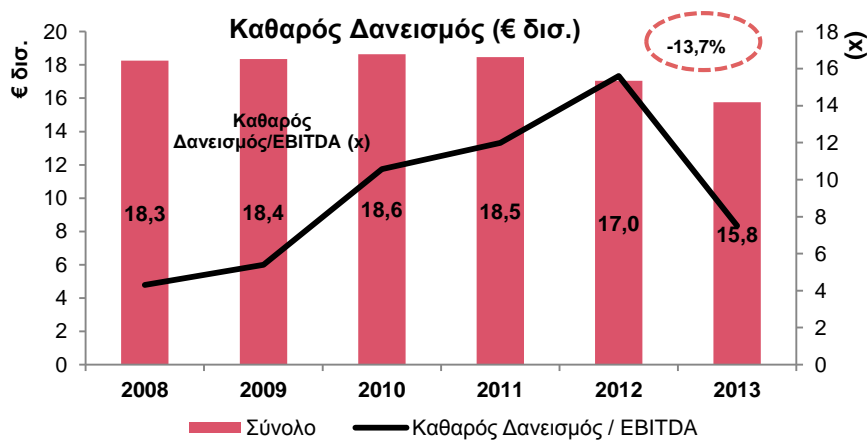
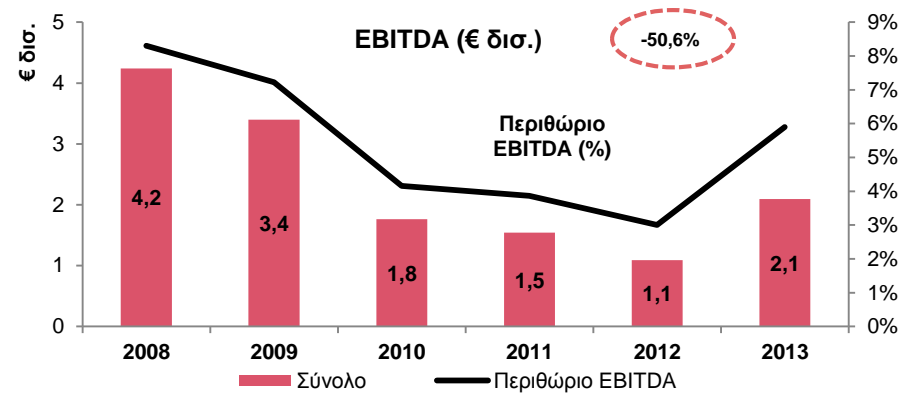
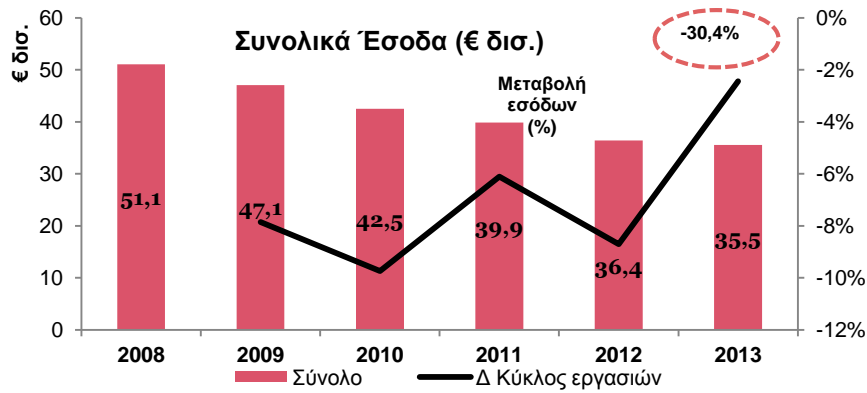
ΜμΕ εταιρείες	Αριθμός	Εργαζόμενοι
Μεσαίες (€10-50 εκ.)	2.464	227.832
Μικρές (<€10εκ.)	21.669	398.503
Micro (<€2 εκ.)	629.811	1.130.794
Σύνολο	653.944	1.757.129

% απασχολούμενων σε ΜμΕ σε σχέση με τους απασχολούμενους σε εταιρείες	Ελλάδα	EU-28
Μεσαίες (€10-50 εκ.)	11,1	17,2
Μικρές (<€10εκ.)	19,5	20,6
Micro (<€2 εκ.)	55,2	29,1
Σύνολο	85,8	66,9

% συμμετοχής των ΜμΕ στην Προστιθέμενη Αξία του εταιρικού τομέα	Ελλάδα	EU-28
Μεσαίες (€10-50 εκ.)	16,5	18,3
Μικρές (<€10εκ.)	22,5	18,2
Micro (<€2 εκ.)	33,1	21,6
Σύνολο	72,1	58,1

Πηγή: European Commission, 2014 SBA Fact Sheet (στοιχεία 2013)

Έντονη “καταπόνηση” των μεσαίων ΜμΕ κατά την ύφεση

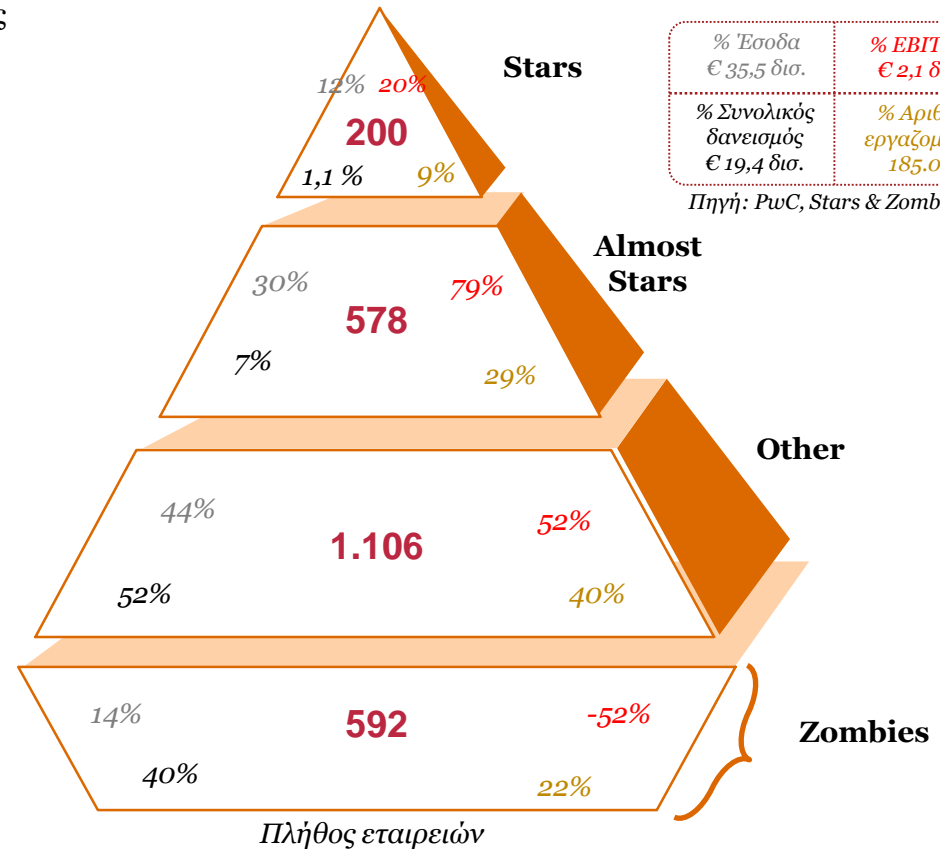
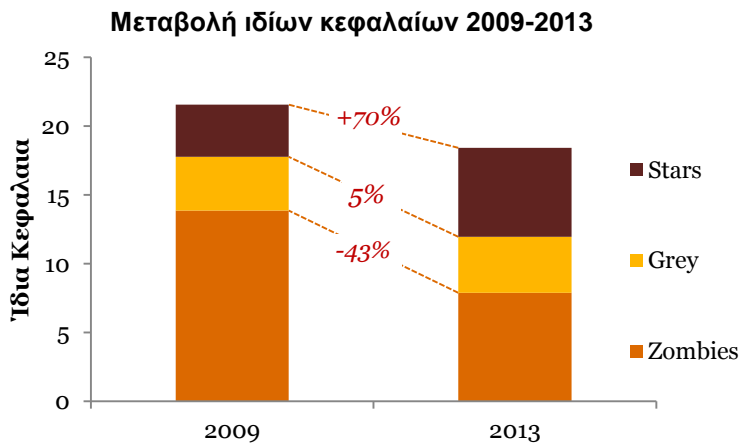

Πηγή: PwC, Stars & Zombies 2015 (ΜμΕ με κύκλο εργασιών €10-€50 εκ.)

Το 24% των μεσαίων ΜμΕ είναι Zombies

2.476 εταιρείες με ετήσια έσοδα μεταξύ €10-50 εκ.

- 778 περίπου εταιρείες (Stars & Almost Stars) έχουν καλά οικονομικά αποτελέσματα και καλές προοπτικές ανάπτυξης
- 1.106 εταιρείες δεν έχουν σαφή πορεία και η εξέλιξη της βιωσιμότητάς τους θα μπορούσε, ανάλογα με τις συνθήκες, να είναι θετική ή αρνητική
- 600 περίπου εταιρείες δεν φαίνεται να έχουν βιώσιμες προοπτικές

Πηγή: PwC, Stars & Zombies 2015 (ΜμΕ με κύκλο εργασιών €10-€50 εκ.)

Πόσες είναι οι ανάγκες χρηματοδότησης των ΜμΕ;

3

Οι εκτιμώμενες ανάγκες χρηματοδότησης των ΜμΕ ανέρχονται σε € 13δισ. μέχρι το 2020

- Η προβλεπόμενη, σύμφωνα με το ΔΝΤ, ονομαστική ανάπτυξη της οικονομίας κατά περισσότερο από **3%** ετησίως μέχρι το 2020 θα αυξήσει τη ζήτηση για προϊόντα και υπηρεσίες
- Οι ΜμΕ για να ανταποκριθούν στη συστηματικά αυξανόμενη ζήτηση θα:
 - επενδύσουν σε **αύξηση των παραγωγικών δυνατοτήτων** τους
 - επενδύσουν στην **αναβάθμιση του τεχνολογικού εξοπλισμού** τους
 - επενδύσουν στη **βελτίωση προϊόντων και υπηρεσιών**
 - χρειασθούν πρόσθετα **κεφάλαια κίνησης**

(€ δισ.)	Εκτιμώμενες Συνολικές Επενδύσεις (2015-2020)	Εκτιμώμενες Ανάγκες Κεφαλαίου Κίνησης (2015-2020)	Εκτιμώμενες Συνολικές Ανάγκες Χρηματοδότησης (2015-2020)	Εκτιμώμενες Συνολικές Ανάγκες Ιδίων Κεφαλαίων/ Εποδοτήσεων (2015-2020)
Μεσαίες Stars	4,3	1,0	5,3	2,5
Μεσαίες Grey	2,6	0,6	3,2	1,5
Μικρές	1,4	1,1	2,5	1,8
Μicro	1,0	0,8	1,8	1,3
Σύνολο	9,4	3,5	12,8	7,0

- Περίπου **€ 7δισ.** σε ίδια κεφάλαια και επιδοτήσεις είναι αναγκαία για την χρηματοδότηση των ΜμΕ

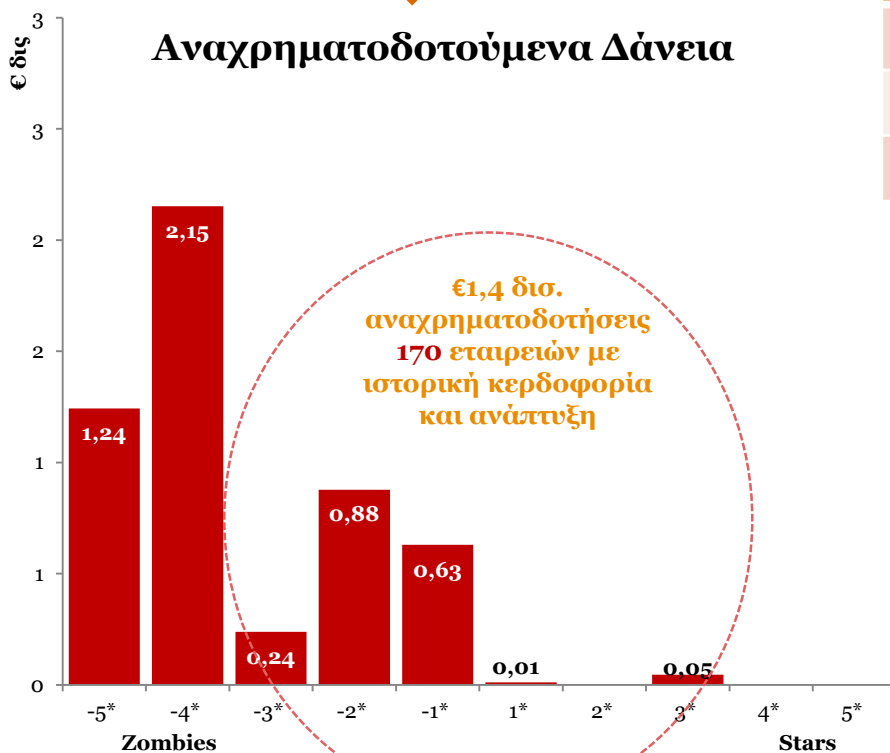
Οι ΜμΕ που βρίσκονται υπό οικονομική πίεση θα πρέπει, σε ένα εύλογο χρονικό ορίζοντα, να αναχρηματοδοτηθούν

Αναχρηματοδότηση περίπου **€5,2 δις.** (27% των δανείων προς μεσαίες ΜμΕ) ώστε να επανέλθει η συμβατότητα με την λειτουργική κερδοφορία

Μη εξυπηρετούμενα Δάνεια – ΜμΕ (Εκτίμηση 2014)

€ δις.	Μεσαίες	Μικρές	Σύνολο
Αναχρηματοδοτούμενα	5,2	3,8	9,0
Διαγράψιμα	7,5	11,0	18,5
Σύνολο	12,7	14,8	27,5

Πηγή: Εκτιμήσεις PwC

Πηγή: PwC, Stars & Zombies 2015

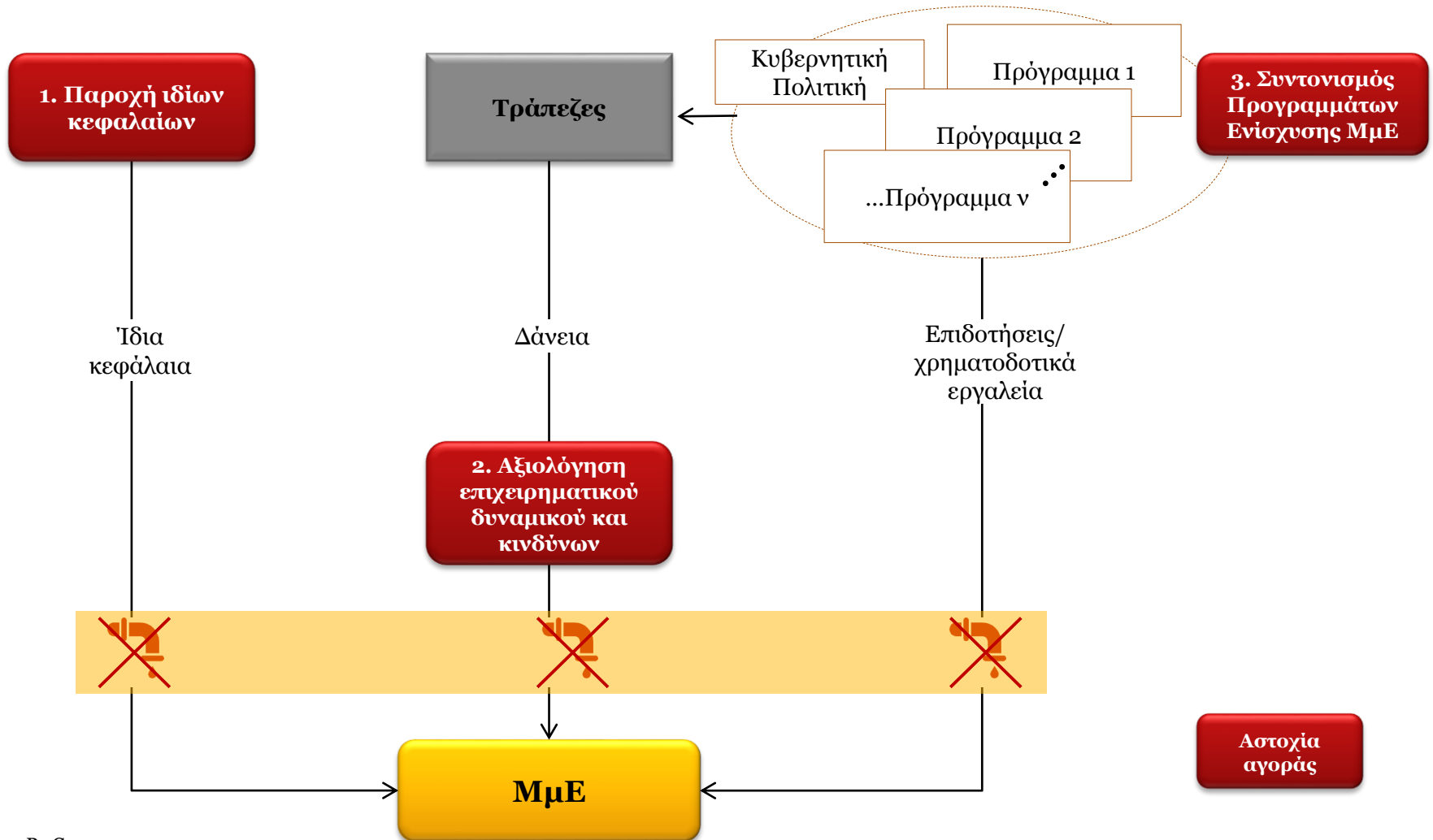
Οι συνολικές ανάγκες χρηματοδότησης ύψους € 13 δισ. και οι ανάγκες αναδιάρθρωσης δανεισμού ύψους € 7,4 δισ. των ΜμΕ απαιτούν ίδια, δανειακά κεφάλαια και Ευρωπαϊκά κεφάλαια

α/α	Ανάγκη	Αριθμός εταιρειών	Εκτιμώμενες Συνολικές Ανάγκες Χρηματοδότησης	Επίπτωση στις επιχειρήσεις	Απαιτούμενη αύξηση μετοχικού κεφαλαίου και επιδοτήσεις
1	Επιπλέον κεφάλαια για τις μεσαίες ΜμΕ ώστε να επιταχύνουν την ανάπτυξή τους	1.100	€ 8,5 δισ.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αύξηση Εσόδων ✓ Βελτίωση EBITDA και EBT ✓ Αύξηση πάγιων περιουσιακών στοιχείων 	€ 4δισ.
1α	Επιπλέον κεφάλαια για τις μικρές ΜμΕ ώστε να επιταχύνουν την ανάπτυξή τους	21.700	€ 2,5 δισ.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αύξηση Εσόδων ✓ Βελτίωση EBITDA και EBT ✓ Αύξηση πάγιων περιουσιακών στοιχείων 	€ 1,8 δισ.
1β	Επιπλέον κεφάλαια για τις micro ΜμΕ ώστε να επιταχύνουν την ανάπτυξή τους	630.000	€ 1,8 δισ.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αύξηση Εσόδων ✓ Βελτίωση EBITDA και EBT ✓ Αύξηση πάγιων περιουσιακών στοιχείων 	€ 1,3 δισ.
	Συνολική πρόσθετη Χρηματοδότηση		€ 12,8 δισ.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Βελτίωση κερδοφορίας και ανάπτυξη 	€ 7 δισ
2	Αναδιάρθρωση δανείων εταιρειών με «μη αρνητική» απόδοση	600 μεσαίες + μικρές	€ 9 δισ.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αύξηση Εσόδων ✓ Βελτίωση EBITDA και EBT 	€ 3,5 δισ.

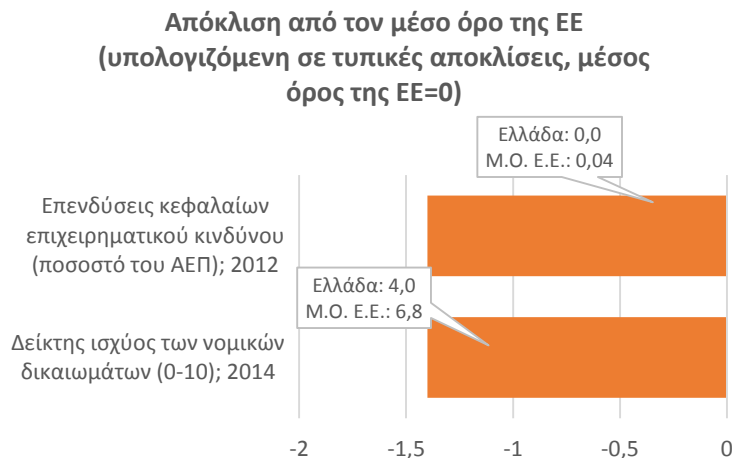
Τρεις αστοχίες εμποδίζουν την χρηματοδότηση των ΜμΕ

4

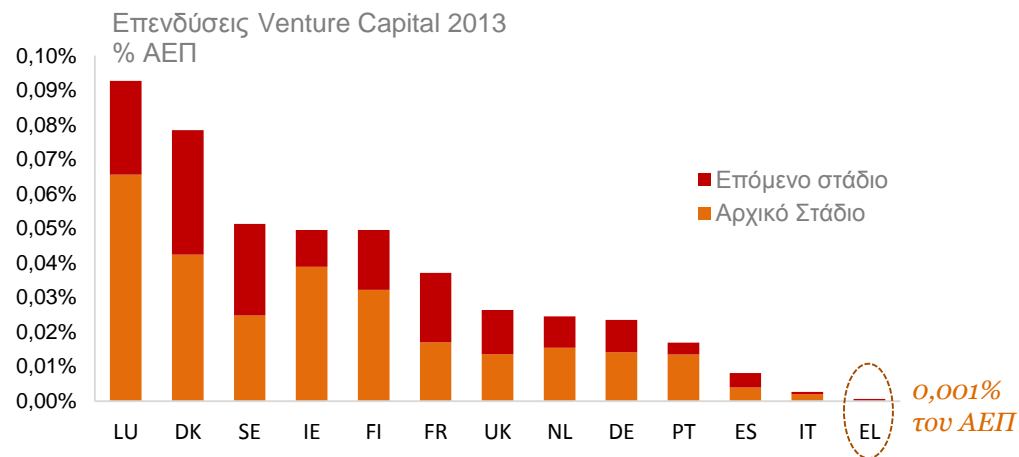
Τρείς αστοχίες της αγοράς οδηγούν σε περιορισμένη χρηματοδότηση των ΜμΕ

Έλλειψη ιδίων κεφαλαίων, τα οποία αποτελούν προϋπόθεση για την εξασφάλιση νέων τραπεζικών δανείων και επιδοτήσεων

Πηγή: European Commission, 2014 SBA Fact Sheet (στοιχεία 2013)

Πηγή: ECVA, IMF

- Οι ΜμΕ στηρίζονται **σχεδόν εξίσου στα ίδια κεφάλαια και στον τραπεζικό δανεισμό** για τη λειτουργία και την ανάπτυξη τους (49% Ίδια/Απασχολούμενα Κεφάλαια, 2013).
- Η κρίση περιόρισε στο **ελάχιστο τη διαθεσιμότητα ιδίων κεφαλαίων** από τις παραδοσιακές πηγές
- Οι ελληνικές μεσαίες ΜμΕ **δεν μπορούν να προσελκύουν το ενδιαφέρον των θεσμικών κεφαλαίων** εκτός Ελλάδος
- Κατά την περίοδο 2009-2013, παρουσιάστηκε έντονη **μείωση στη δραστηριότητα Venture Capital (VC)** στην Ελλάδα

Η απουσία αξιόπιστης πληροφόρησης για τις ΜμΕ δημιουργεί προσκόμματα στην ροή της δανειακής χρηματοδότησης

- Δεν υπάρχει στην Ελλάδα **μηχανισμός αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας** των ΜμΕ, πλην των μηχανισμών των τραπεζών
- Ο «Τειρεσίας» και η «ICAP» είναι οι μόνες πηγές πληροφόρησης με πολλούς περιορισμούς
- Η **δημόσια διαθέσιμη πληροφορία** για την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας των ΜμΕ είναι **ελάχιστη** και η πρόσβασή της προϋποθέτει υψηλό κόστος για τις τράπεζες και τους χρήστες
- Η **ακρίβεια των δημοσιευμένων** από ΜμΕ στοιχείων είναι αμφισβητήσιμη, καθώς δεν υπάρχει παράδοση ειλικρινούς αποτύπωσης των οικονομικών στοιχείων ή υποχρέωση ανεξάρτητου ελέγχου
- Η **δανειοδότηση ΜμΕ χωρίς πιστοληπτική αξιολόγηση** αποτελεί **βάρος στα ρυθμιζόμενα κεφάλαια** των τραπεζών

Απουσία συντονισμού φορέων «μαλακής» χρηματοδότησης ΜμΕ

- Υπάρχουν **5 φορείς χρηματοδότησης με 11 προγράμματα** χρηματοδότησης ΜμΕ
- Κατά την περίοδο 2013, δεσμεύτηκαν σχεδόν **€1,8 δισ.** για διάθεση μέσω χρηματοδοτικών εργαλείων του ΕΣΠΑ, χωρίς όμως να επιτευχθεί υψηλή απορρόφηση
- Η **απουσία ενιαίου σχεδιασμού** και παρακολούθησης εφαρμογής των χρηματοδοτικών εργαλείων οδήγησε στον κατακερματισμό των πόρων, σε επικαλύψεις και ανταγωνισμό ανάμεσα στα διαθέσιμα προγράμματα
- Η συνήθης **απαίτηση συμμετοχής ιδίων κεφαλαίων** στις χρήσεις στις οποίες δεσμεύονται χρηματοδοτικά εργαλεία, είναι δύσκολο να ικανοποιηθεί από πολλές ΜμΕ και καθιστά αδύνατη την αξιοποίηση των εργαλείων
- Η εισαγωγή **ιδιαίτερα αυστηρών προϋποθέσεων χρηματοδότησης** και οι πολλές γραφειοκρατικές διαδικασίες για την εξασφάλιση της δεν διευκολύνουν την ροή κεφαλαίων προς ΜμΕ

Μια νέα δομή χρηματοδότησης των ΜμΕ

5

Στρατηγική για την ενίσχυση της χρηματοδότησης των ΜμΕ

1

Κινητοποίηση ιδίων κεφαλαίων

2

Διευκόλυνση δανεισμού

3

Συντονισμός προγραμμάτων και χρηματοδοτικών φορέων

Είναι αναγκαίο να ξεκινήσουμε με ένα λευκό χαρτί

Κινητοποίηση Θεσμικών ιδίων κεφαλαίων-Ταμείο Επιχειρηματικών Κεφαλαίων (Entrepreneurial Capital Fund)

- Δημιουργία **εισηγμένου επενδυτικού fund** με αρχικά κεφάλαια (seed) **€200εκ. - €300εκ.**, προερχόμενα από το IfG και το Ελληνικό Κράτος με αποκλειστικό σκοπό την επένδυση σε ΜμΕ
- Διαχείριση του fund από εγνωσμένης αξίας Venture Capital manager
- Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου του ECF με συμμετοχή ιδιωτών, όταν επενδυθούν πλήρως τα αρχικά κεφάλαια
- Συνεχής και τακτική παρακολούθηση, αποτίμηση, έλεγχος και υποστήριξη των ΜμΕ στις οποίες το ECF επενδύει
- Έξοδος από κάθε επένδυση με τους συνήθεις τρόπους. Έξοδος από το Ταμείο Επιχειρηματικών Κεφαλαίων δια του χρηματιστηρίου
- Διευκόλυνση εξαγορών και συγχωνεύσεων ΜμΕ για την αύξηση του μεγέθους τους με διαδικαστικά και φορολογικά κίνητρα

Ένα κρυφό μέρος της ελληνικής οικονομίας θα γίνει ορατό σε διεθνείς επενδυτές μέσω του Ταμείου Επιχειρηματικών Κεφαλαίων

Διευκόλυνση δανεισμού

- Δημιουργία **κρατικού μηχανισμού αξιολόγησης** πιστοληπτικής ικανότητας (credit rating) των ΜμΕ και δημιουργία προϋποθέσεων συλλογής και επεξεργασίας στοιχείων αξιολόγησης ρίσκου των ΜμΕ (ειδικότερα αυτών που δεν έχουν υποχρέωση δημοσίευσης βασικών οικονομικών μεγεθών) (“Λευκός” Τειρεσίας)
- Υποχρέωση **υποβολής οικονομικών στοιχείων** από όλες τις επιχειρήσεις στον “Λευκό Τειρεσία”
- Αξιοποίηση των στοιχείων **πιστωτικής συμπεριφοράς** που έχει κάθε τράπεζα για μια ΜμΕ
- **Παροχή credit rating** στις τράπεζες και τους επενδυτές είτε δωρεάν είτε έναντι αμοιβής / συνδρομής

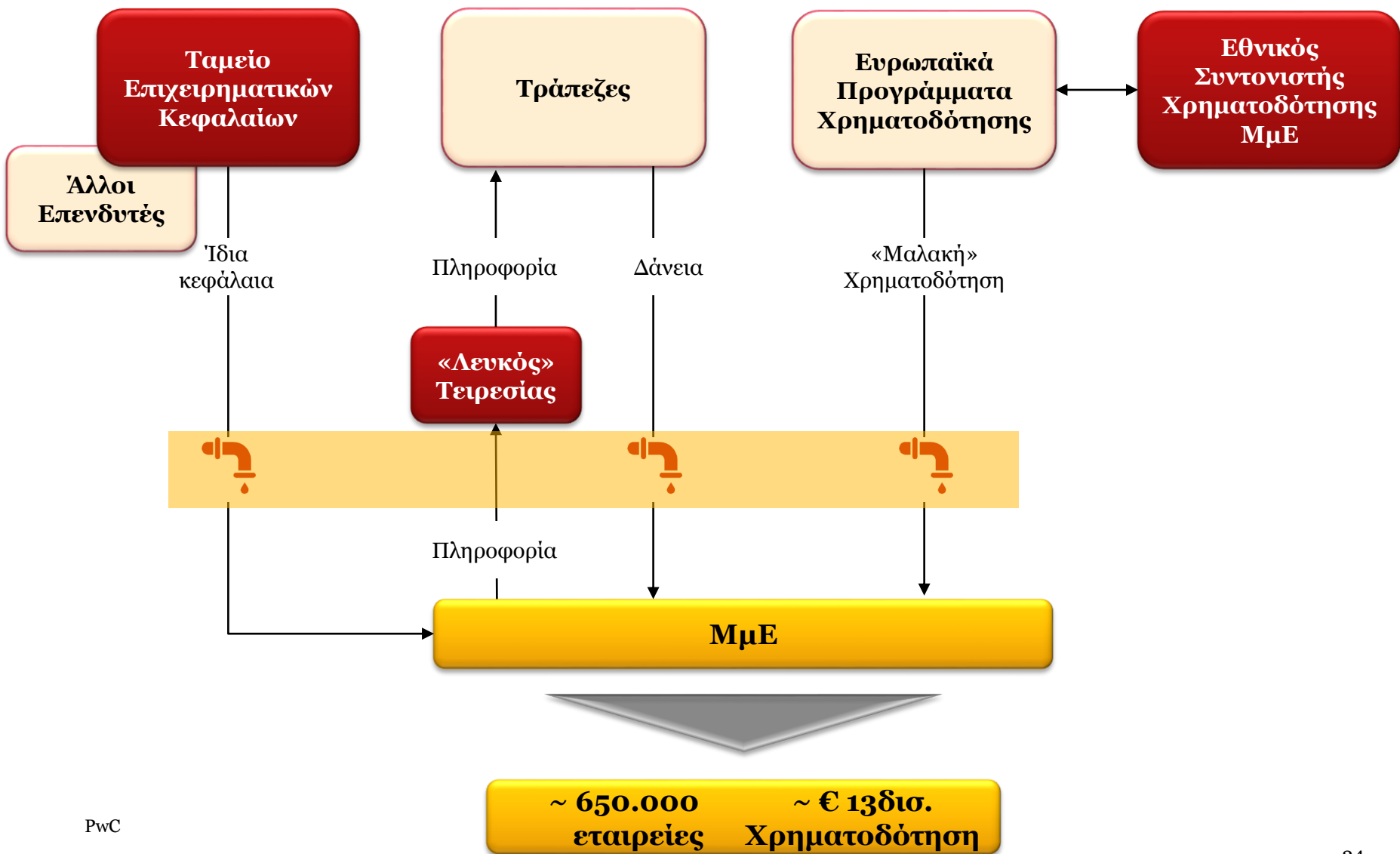
Το credit rating θα διευκολύνει την ροή δανειακών κεφαλαίων προς ΜμΕ

Αύξηση «μαλακής» χρηματοδότησης

- Ανάλυση από ένα φορέα του **συντονισμού όλων των Ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών δράσεων** για τις ΜμΕ (**Εθνικός Συντονιστής**)
- Ο Εθνικός Συντονιστής **διαχειρίζεται και προωθεί** όλα τα προγράμματα χρηματοδότησης ΜμΕ και **διαθέτει** τα κεφάλαια μέσω **πιστωτικών ιδρυμάτων** και **παρόχων ιδίων κεφαλαίων**
- **Κεντρική παρακολούθηση** και εκτίμηση των χρηματοδοτικών αναγκών (σε περιοδική βάση), **ανάπτυξη κατάλληλων χρηματοδοτικών εργαλείων** για τις ΜμΕ και **προτάσεις παρεμβάσεων** στη δημόσια πολιτική
- Ανάπτυξη **μηχανισμών ενημέρωσης και υποστήριξης** όλων των εμπλεκομένων (από πλευράς προσφοράς και από πλευράς ζήτησης) για την πλήρη αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων

Ο συντονισμός προγραμμάτων χρηματοδότησης θα αυξήσει την ροή Ευρωπαϊκών κεφαλαίων προς ΜμΕ

Νέα Αρχιτεκτονική Χρηματοδότησης ΜμΕ

Συμπεράσματα

6

Αστοχίες και κρίσιμα βήματα

- Οι **650,000 ΜμΕ** απασχολούν το **86%** του εταιρικού εργατικού δυναμικού της χώρας και παράγουν το **18%** του ΑΕΠ, και υπέστησαν σημαντική πίεση κατά την τριετία 2008-2014
- Τρεις αστοχίες εμποδίζουν τη χρηματοδότηση τους:
 - περιορισμένη **διαθεσιμότητα ιδίων κεφαλαίων** (equity) και **έλλειψη εναλλακτικών καναλιών** πρόσβασης σε κεφάλαια από στις ΜμΕ
 - περιορισμένη πληροφόρηση για την **αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας** των ΜμΕ
 - κατακερματισμός των **διαθέσιμων Ευρωπαϊκών πόρων και έλλειψη εξουκείωσης/πληροφόρησης** της αγοράς στη χρήση τους
- Η προβλεπόμενη **ανάπτυξη προϋποθέτει επενδύσεις από τις ΜμΕ περί τα € 13 δισ.** μέχρι το 2020, οι οποίες απαιτούν περίπου **€ 7 δισ.** σε ίδια κεφάλαια και “μαλακή” χρηματοδότηση. Περίπου **€ 9 δισ.** θα πρέπει να αναχρηματοδοτηθούν από τις τράπεζες για να δώσουν νέα ορμή στις “κουρασμένες” ΜμΕ
- Μόνη βάση πολιτικής για την ανάπτυξη αποτελεί η **δημιουργία συνθηκών κατάλληλων για την εμφάνιση περισσότερων βιώσιμων ΜμΕ με αναπτυξιακή προοπτική (‘Stars’)**. Οι διαθέσιμοι πόροι θα πρέπει να επικεντρώνονται στη συστηματική αύξηση μεγέθους και την αυξανόμενη κερδοφορία των ΜμΕ
- Η **νέα αρχιτεκτονική για την ενίσχυση της χρηματοδότησης** των ΜμΕ έχει τρεις πυλώνες:
 - κινητοποίηση ιδίων κεφαλαίων – **Ταμείο Επιχειρηματικών Κεφαλαίων**
 - διευκόλυνση δανεισμού μέσω επαρκέστερης πληροφόρησης – **“Λευκός” Τειρεσίας**
 - καλύτερος σχεδιασμός στο συντονισμό των πόρων – **Γενικός Συντονιστής Προγραμμάτων**
- Η **βελτίωση της ροής κεφαλαίων** προς ΜμΕ ώστε να χρηματοδοτηθούν **€ 13δισ.** αποτελεί προϋπόθεση για την επιτάχυνση και διατήρηση της ανάπτυξης της χώρας

“Let me remind you that credit is the lifeblood of business, the lifeblood of prices and jobs”

“Σας υπενθυμίζω ότι η χρηματοδότηση αποτελεί το αίμα των επιχειρήσεων, το αίμα των τιμών και των θέσεων εργασίας”

Herbert Hoover (31st President of the USA)

Στην PwC, στόχος μας είναι η δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης στην κοινωνία και η επίλυση σημαντικών προβλημάτων. Είμαστε ένα δίκτυο εταιρειών σε 157 χώρες με περισσότερα από 208.000 στελέχη που δεσμεύονται να παραδίδουν ποιοτικό έργο στις ελεγκτικές, φορολογικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες που αναλαμβάνουν. Πείτε μας τι έχει αξία για σας και μάθετε ακόμα περισσότερα στην ιστοσελίδα μας www.pwc.com.

Η επωνυμία ‘PwC’ αναφέρεται στο δίκτυο των εταιρειών μελών και/ή σε μία ή περισσότερες από τις εταιρείες μέλη, κάθε μία από τις οποίες αποτελεί μια ξεχωριστή νομική οντότητα. Για περισσότερες πληροφορίες παρακαλούμε επισκεφθείτε το www.pwc.com/structure.